

**ACADEMIE VOOR
GEESTESWETENSCHAPPEN**

SCRIPTIEHANDLEIDING

April 2026

Inhoud

1. Inleiding	2
2. Eisen.....	2
3. Beoordeling.....	2
4. Begeleiding	2
5. Scriptietraining	3
6. Werkwijze.....	3
7. Structuur	4
8. Omvang.....	5
9. Tips voor een verzorgde scriptie	6
10. Tips uit de retorica	6
11. Studiebelasting	6
12. Inleveren goedgekeurde scriptie en samenvatting	7
 Bijlage: Beoordelingscriteria Scriptie.....	 8
Bijlage: Richtlijn verantwoord AI-gebruik in onderwijs en toetsing.....	10

Scriptiehandleiding Academie voor Geesteswetenschappen

1. Inleiding

Voor de afronding van sommige opleidingen aan de Academie voor Geesteswetenschappen en het behalen van het diploma wordt er een scriptie geschreven op post-hbo-niveau. In deze handleiding krijg je informatie aan welke eisen deze scriptie moet voldoen en welke weg je aflegt om tot resultaat te komen.

Dat *resultaat* is belangrijk, maar minstens zo belangrijk is dat uit de scriptie blijkt wat je van je onderzoek geleerd hebt.

2. Eisen

De scriptie van minimaal 25 en maximaal 30 bladzijden A4 (voor de opleiding Energetische Begeleiding en Therapie respectievelijk 30 en 40 bladzijden) moet aan de volgende eisen voldoen:

- a. De student kiest een onderwerp dat past in (tenminste) een van de vakken die in de studierichting van afstuderen worden gedoceerd.

De student laat zien:

- b. een vraagstelling te kunnen formuleren, deze met behulp van literatuur te kunnen uitwerken en verdiepen en tot een duidelijke conclusie te kunnen brengen.
- c. zelfstandig literatuur te kunnen lezen, verschillende opvattingen en zienswijzen kritisch te kunnen wegen en dit alles te kunnen verwerken in een helder betoog.
- d. in staat te zijn tot eigen reflectie en kan een eigen standpunt consistent, met argumenten en overtuigend formuleren.
- e. het onderzoek te kunnen vertalen naar concreet handelen en naar relevantie voor toepasbaarheid in de beroepspraktijk.
- f. het resultaat van het onderzoek op een heldere en samenhangende manier en in correct en begrijpelijk Nederlands op schrift te kunnen stellen.
- g. zicht te hebben op het leerproces dat zij/hij bij het vervaardigen van de scriptie doorloopt.
- h. bij het onderwerp persoonlijk betrokken te zijn en weet dit enthousiasme over te brengen naar de lezer.

3. Beoordeling

De scriptie moet door de scriptiebegeleider op alle bovengenoemde onderdelen met een voldoende worden beoordeeld. De scriptiebegeleider ondersteunt de student zodanig dat de student de scriptie met een voldoende kan afronden.

De beoordelingscriteria staan in de bijlage.

4. Begeleiding

Het vervaardigen van de scriptie vindt plaatst onder de verantwoordelijkheid van een vakdocent, die de begeleider is.

De taak van de scriptiebegeleider is de student te adviseren bij:

- a. het kiezen en afbakenen van het onderwerp,
- b. het kiezen van de literatuur,
- c. het formuleren van de vraagstelling,
- d. het schrijven van het scriptieplan,
- e. het plannen van de tijd,
- f. het schrijven van de tekst.

De scriptiebegeleider doet dit door opmerkingen te maken, vragen te stellen, suggesties te doen en correcties te maken. *Niet* door scriptiewerkzaamheden zelf te verrichten.

Daarnaast beoordeelt de scriptiebegeleider steeds de ingeleverde hoofdstukken, geeft feedback op de inhoud en bewaakt de globale structuur van de scriptie: uitwerking vraagstelling, verwerking literatuur, argumentatie, opbouw, omvang, taalgebruik.

De student krijgt drie tot vijf begeleidingsgesprekken.

5. Scriptietraining

Eén tot twee keer per collegejaar biedt de Academie een scriptietraining van drie uur aan voor studenten die in dat jaar aan hun scriptie gaan beginnen.

De training is primair erop gericht vat te krijgen op het proces van het schrijven van een scriptie c.q. daar in elk geval een stevig begin mee te maken. Verder kunnen ook andere facetten aan bod komen die bij het vervaardigen van een scriptie komen kijken.

Studenten kunnen eerste ideeën voor een onderwerp en een vraagstelling inbrengen.

Het bijwonen van de scriptietraining is verplicht.

6. Werkwijze

Het initiatief voor de keuze van een (globaal) onderwerp voor een scriptie en voor de keuze van een scriptiebegeleider gaat uit van de student. Probeer een onderwerp te kiezen dat je echt interesseert, dat voldoende onderscheidend is en waarvan de uitkomst niet op voorhand vastligt. Denk ook aan de mogelijkheid het onderwerp te kiezen in het verlengde van de stage.

Besprek dit vervolgens eerst met de scriptiecoördinator. Bij haar/hem is bekend welke docenten voor welke (deel)vakgebieden in principe beschikbaar zijn voor scriptiebegeleiding.

Als de desbetreffende docent (scriptiebegeleider van keuze) instemt met het begeleidingsverzoek, worden onderwerp, naam van de student en naam van de scriptiebegeleider ter goedkeuring voorgelegd aan de scriptiecoördinator.

Na goedkeuring van de scriptiecoördinator schrijft de student in afstemming met de scriptiebegeleider een scriptieplan van twee à drie A4 dat de volgende onderdelen bevat:

- a. een omschrijving en afbakening van het onderwerp; bescherm jezelf tegen te grote ambities,
- b. de formulering van de vraagstelling en operationalisering van de vraagstelling,
- c. een beknopte inleiding of samenvatting in concept: waarover gaat de scriptie? Wat is de relevantie ervan? Waarom heb *jij* dit onderwerp gekozen?,
- d. de keuze van de voornaamste te lezen Nederlandstalige literatuur¹,
- e. een voorlopige inhoudsopgave met:
 - een indeling van hoofdstukken,
 - een onderverdeling van elk hoofdstuk in paragrafen,
- f. een fasering van de werkzaamheden met een tijdsplanning.

Als het scriptieplan definitief is vastgesteld, kan worden gestart met de uitvoering van de werkzaamheden.

Geschreven hoofdstukken worden afzonderlijk ingeleverd en besproken om tijdige bijsturing mogelijk te maken. De scriptiebegeleider bespreekt zijn bevindingen schriftelijk en/of mondeling met de student.

7. Structuur

De scriptie moet een duidelijke structuur hebben en bestaat uit de volgende bestanddelen:

- a. Voorkant omslag met daarop:
 - (onder)titel van de scriptie,
 - naam van de student,
 - Academie voor Geesteswetenschappen, Utrecht,
 - eventueel een passende illustratie
- b. Titelblad met daarop:
 - (onder)titel van de scriptie,
 - naam van de student,
 - Eindscriptie ter afsluiting van [naam studierichting],
 - Begeleiding: naam + titulatuur van de begeleider,
 - Academie voor Geesteswetenschappen, Utrecht, jaartal
- c. Inhoudsopgave
- d. Een algemene inleiding waarin:
 - het onderwerp wordt ingeleid,
 - de motivering voor het onderwerp wordt gegeven,
 - de vraagstelling wordt belicht,
 - de uitwerking daarvan wordt samengevat (in hoofdstuk 1 volgt dit..., in hoofdstuk 2 wordt dat besproken... etc.),
 - eventueel enkele mensen worden bedankt.

¹ In overleg met de scriptiebegeleider mag ook geput worden uit literatuur in een buitenlandse taal.

- e. Meerdere hoofdstukken die een titel hebben en in een logische volgorde staan en die elk weer zijn onderverdeeld in paragrafen met een titel.
 - *Tip 1:* Een titel is de kortste samenvatting van de inhoud die erop volgt; maak titels niet te lang, hoogstens enkele woorden.
 - *Tip 2:* Deel elk hoofdstuk voor jezelf ook globaal in met een inleiding, een kern en een slot of conclusie. Dat helpt je bij het schrijven en indelen van het hoofdstuk.
- f. Een uitgewerkte eindconclusie en een afsluitende samenvatting. Neem geen nieuwe literatuurverwijzingen meer op in de conclusie. De conclusie moet uit de reeds bestaande tekst getrokken worden.
- g. Een reflectie op je leerproces. Het laatste onderdeel omvat max. 1 bladzijde A4, maakt geen deel uit van de scriptie en lever je los in bij je scriptiebegeleider tegelijk met je eindscriptie.
- h. Een lijst met geraadpleegde literatuur volgens het auteur-jaar-systeem of APA-stijl en op alfabetische volgorde: achternaam auteur, initialen auteur, jaartal van publicatie (tussen haakjes), titel (en eventuele ondertitel), uitgever, plaats van uitgave. Zie voor het juist hanteren van het auteur-jaar-systeem: <https://www.scribbr.nl/category/apa-stijl/>
- i. Een notenapparaat onderaan de bladzijde dat bij aanhalingen of citaten in de hoofdtekst vooral wordt gebruikt voor bronweergave volgens het auteur-jaar-systeem: achternaam auteur, jaartal, paginanummer. Zie voor deze toepassing: <https://www.scribbr.nl/category/apa-stijl/>
Als je het notenapparaat tijdens het schrijven goed bijhoudt, werkt dat efficiënt.
- j. Een lijst met geraadpleegde websites die hebben geleid tot opname van webtekst in de scriptie: <https://www.scribbr.nl/apa-voorbeelden/website/>
- k. Behalve voor bronvermelding kun je het notenapparaat ook gebruiken om de lezer meer duidelijkheid te verschaffen over bepaalde keuzes in je hoofdtekst, zonder deze te verstoren. Of je kunt extra informatie toevoegen voor de nieuwsgierige lezer. Of je kunt afkortingen en begrippen uitleggen. Doe je het laatste vaak, dan kun je beter kiezen voor een aparte afkortingen- of begrippenlijst achterin je scriptie. In het algemeen is het aan te raden zeer terughoudend gebruik te maken van voetnoten voor een andere functie dan bronvermelding.
- l. De hoofdstukken zijn genummerd, evenals de bladzijden (vanaf het eerste hoofdstuk, maar let op: de titelpagina telt al mee als blz. 1).

8. Omvang

De minimale omvang van de scriptie 25 bladzijden A4 (= ca. 11.000 woorden) en de maximale omvang 30 bladzijden A4 (= ca. 13.000 woorden).

Voor de opleiding Energetische Begeleiding en Therapie is de minimale omvang van de scriptie 30 bladzijden A4 (= ca. 13.000 woorden) en de maximale omvang 40 bladzijden A4 (= ca. 18.000 woorden).

De aangegeven omvangen zijn exclusief max. 7 bladzijden voor titelblad, inhoudsopgave, voorwoord, conclusie, samenvatting en (2 blz.) literatuuropgave en exclusief eventuele illustraties. De omvang van eventuele bijlagen is maximaal 10 bladzijden.

9. Tips voor een verzorgde scriptie

Iedere keer dat je een tekstversie inlevert bij de scriptiebegeleider, heb je:

- a. de tekst door de spellingscontrole laten gaan,
- b. het aantal woorden geteld om te checken of deze spoort met de gewenste minimum/maximum omvang,
- c. de tekst door een ander laten lezen (huisgenoot, buurvrouw, gabber, medestudent etc.).
 - *Tip:* Je spellingschecker is niet in staat een aantal veel voorkomende spelfouten te herkennen, zoals het verschil tussen gebeurt en gebeurd, bedoelt en bedoeld, onderscheid en onderscheidt etc.
- d. goed het onderscheid aangegeven tussen eigen tekst, visies van anderen en van jezelf, citaten en aangehaalde passages.
- e. je tekst kritisch nagelezen en jezelf afgevraagd of je tekst daadwerkelijk antwoord geeft op de vraag die je je aan het begin hebt gesteld.

10. Tips uit de retorica

- a. Om de lezer bij je verhaal te houden, kun je het beste af en toe kijken wat er gebeurt als je het voorleest. Dan merk je het negatieve effect van te lange zinnen (concentratieverlies) en het positieve effect van de juiste vooruitwijzingen en terugblikken ('cliffhangers'). Hoe eenvoudiger je schrijft, hoe toegankelijker en begrijpelijker je verhaal wordt.
- b. Voorlezen helpt ook om de structuur van je verhaal helder te houden. Loop je niet te snel vooruit op de conclusie? Houd je de hoofdlijn wel vast? Is het duidelijk waarom je even een zijpad inslaat?

11. Studielast

De studielast voor het schrijven van een scriptie is maximaal 6 ECTS = 168 uur; voor de opleiding Energetische Begeleiding en Therapie: 15 ECTS = 420 uur.

Wanneer de scriptie in de eindfase zit, zijn de afrondende stappen:

- de scriptiebegeleider beoordeelt de scriptie a.d.h.v. de beoordelingscriteria. Deze staan op pagina 8 en 9 van de scriptiehandleiding. Hieruit volgt het cijfer dat aan de scriptie wordt toegekend.
- student en scriptiebegeleider hebben een afsluitend gesprek over de scriptie en de beoordeling door de scriptiebegeleider. De scriptiebegeleider bevraagt hierin de student op de inhoud van de scriptie, geef feedback en licht zijn/haar beoordeling en cijfer toe.
- De scriptiebegeleider informeert het osb over het toegekende cijfer.

- Een reflectie op het eigen leerproces levert de student los van de scriptie in bij zowel de scriptiebegeleider als het osb (pag. 5 van de scriptiehandleiding)

12. Inleveren goedgekeurde scriptie en samenvatting

Als de scriptie helemaal klaar is en goedgekeurd,

- a. wordt een exemplaar ingeleverd bij de scriptiebegeleider. In overleg met de scriptiebegeleider kan dit een papieren en/of een digitale versie zijn.
- b. wordt een digitaal exemplaar in PDF-vorm via de studentenomgeving ingeleverd bij het Onderwijs- en Studenten Bureau (OSB). De student wordt hier gevraagd of de scriptie te zijner tijd, dat wil zeggen zodra het OSB de faciliteiten heeft, geplaatst mag worden op de website van de Academie voor Geesteswetenschappen. De scriptie kan desgewenst in aangepaste vorm geplaatst worden, bijvoorbeeld zonder privé-informatie in het voorwoord. Dit kan aangegeven worden bij de opmerkingen en men kan dan een extra 'anoniem' pdf exemplaar toevoegen.

VEEL SUCCES!!

Utrecht, 13 januari 2026

Bijlage: Beoordelingscriteria Scriptie

Beoordelingsformulier Scriptie								
<u>Naam Student</u>		<u>Docent</u>		<u>Datum</u>				
<u>De inhoud compleet?</u> <u>(zie hoofdstuk 7 scriptiehandleiding voor details)</u>				Voldoende of Onvoldoende				
a. Voorkant omslag b. Titelblad c. Inhoudsopgave d. Een algemene inleiding e. Meerdere hoofdstukken f. Een uitgewerkte eindconclusie en een afsluitende samenvatting g. Een lijst met geraadpleegde literatuur, incl. geraadpleegde websites h. Een notenapparaat i. Een reflectie op je leerproces								
<u>Indicatoren</u>				Puntenschaal				
				1	2	3	4	5
<u>Indicator 1 Vraagstelling: eenduidig geformuleerd</u>								
- De vraagstelling en onderzoeksvraag zijn helder en eenduidig geformuleerd. - De deelvragen zijn logisch afgeleid van de onderzoeksvraag.								
<u>Indicator 2 Theoretische verkenning/analyse: relevant en goed geïnterpreteerd</u>								
- Er heeft een theoretische verkenning en verdiepende analyse plaatsgevonden t.a.v. het onderwerp en de onderzoeksvraag. - Er is sprake van een kritische beoordeling van de literatuur (en voor zover van toepassing de interviews), - Er worden vergelijkingen gemaakt, verbanden gelegd [=synthese] en inzicht gegeven. - Er zijn minstens 10 relevante bronnen bestudeerd – literatuur, documenten, websites. - Wanneer interviews onderdeel zijn van het onderzoek zijn ten minstens 4 interviews afgenomen. - De bronnen zijn op een correcte manier verwerkt, aangehaald en geïnterpreteerd.								
<u>Indicator 3 Praktische toepasbaarheid: duidelijk en logisch uitgewerkt</u>								

• Het onderzoek is logisch vertaald naar concreet handelen en naar relevantie voor toepasbaarheid in de beroepspraktijk. • Aanbevelingen zijn helder en concreet geformuleerd en uitgewerkt. • Aanbevelingen zijn onderbouwd met argumenten en gekoppeld aan literatuur.					
<u>Indicator 4 Evaluatie van onderzoek: duidelijk</u> • De analyse van de data / interviews is systematisch en verdiepend gebeurd. • De uitkomsten van de data-analyse zijn op heldere manier in relatie gebracht met de onderzoeksvraag.					
<u>Indicator 5 Samenvatting en conclusie: helder en consistent uitgewerkt</u> • De onderzoeksvraag en deelvragen zijn beantwoord in het verslag. • Het eigen standpunt is consistent, met argumenten en overtuigend geformuleerd. • Samenvatting en conclusie zijn consistent getrokken uit de voorgaande hoofdstukken.					
<u>Indicator 6 Reflectie: diepgaand en helder</u> • De persoonlijke en professionele reflectie over het eigen leerproces en het maken van onderzoek is diepgaand en helder.					
<u>Indicator 7 Eindproduct: inspirerend en waardevol</u> • Het resultaat van het onderzoek is op een heldere en samenhangende manier en in correct en begrijpelijk Nederlands op schrift gesteld. • De student is persoonlijk betrokken bij het onderwerp en weet dit enthousiasme over te brengen naar de lezer.					
<u>EINDCIJFER</u> (som van 7 indicatoren x2 gedeeld door 7)					

Richtlijn verantwoord AI-gebruik in onderwijs en toetsing

Academie voor Geesteswetenschappen
01.03.2026

Uitgangspunt.....	2
Visie	2
Drie niveaus van AI-gebruik.....	2
Niveau 1 – AI als denkpartner of bij literatuurverkenning.....	3
Niveau 2 – AI als schrijfhulp	3
Niveau 3 – AI die inhoud genereerde die in het werk terecht kwam.....	3
Wat altijd geldt voor jou als student.....	4
Eigenverklaring.....	4
Voor docenten: afspraken per module.....	4
Bij vermoeden van onregelmatigheid.....	4
Geldigheid en evaluatie	5
Bijlage 1: Voorbeeld AI-logboek.....	5
Bronnen en referenties	6
Nederlands beleid en kaders.....	6
APA-referenties voor AI	6
Internationaal	6
Overheidsbeleid en wetgeving	6
Visiedocumenten	6
Onderzoek en achtergrond.....	7

Uitgangspunt

Generatieve AI is onderdeel van de werkelijkheid waarin onze studenten leren en straks werken. Uit sectordata blijkt dat circa 80% van de Nederlandse studenten al AI-tools gebruikt bij hun studie (Npuls, 2024). De Academie verbiedt AI niet, maar verwacht dat studenten er verantwoord en transparant mee omgaan. Dat betekent: je eigen denken blijft leidend, je bent eerlijk over wat je hebt gebruikt, en je kunt je werk inhoudelijk verantwoorden.

Deze richtlijn geldt voor alle opleidingen en alle vormen van schriftelijk werk, inclusief thesissen, moduleopdrachten, reflectieverslagen en casusanalyses. Docenten kunnen per module aanvullende afspraken maken over welk type AI-gebruik is toegestaan.

De richtlijn sluit aan bij de ontwikkelingen in het Nederlandse hoger onderwijs (VU Amsterdam, HvA, UU, Npuls), bij de Europese AI-Verordening (AI Act, 2024) en bij de Overheidsbrede visie op generatieve AI (Ministerie van BZK, 2024).

Visie

De Academie wil AI effectief en verantwoord integreren in onderwijs en onderzoek. We leiden studenten op die bewust en capabel omgaan met leven, werken en leren met AI. Zij nemen eigenaarschap over het resultaat; effectief en verantwoord AI-gebruik wordt aangemoedigd, niet ontmoedigd. AI is daarbij hulpmiddel, geen vervanger: het ondersteunt het denken, maar vervangt het niet (Overheidsbrede visie generatieve AI, 2024; Visie op AI in onderwijs, onderzoek en bedrijfsvoering, 2025).

Dit betekent concreet:

- **Proactief verkennen:** docenten en studenten experimenteren actief met AI en leren de mogelijkheden en beperkingen kennen.
- **Transparantie als norm:** wie AI gebruikt, maakt dat zichtbaar. Dit geldt voor studenten, docenten en de organisatie.
- **Verantwoordelijkheid behouden:** de gebruiker blijft verantwoordelijk voor de output. AI-gegenereerde inhoud wordt altijd gecontroleerd op juistheid, bias en relevantie.
- **Geen persoonsgegevens in AI-tools:** in lijn met de Academie en de AI Act voeren we geen clientgegevens, casusmateriaal of vertrouwelijke informatie in.
- **Gelijke toegang:** AI-gebruik wordt niet verplicht gesteld; wanneer het onderdeel is van een opdracht, wordt een vrij toegankelijk alternatief geboden.

Status. Door studiecoördinatoren Marco Otten en Merel de Waard is voor scripties een eerste handreiking in gebruik genomen op basis van het drieniveaumodel. Het drieniveaumodel is in februari 2026 als werkafsprakenk overeengekomen met het docententeam en geldt in een evaluatieperiode tot en met de zomer van 2026. We onderzoeken nu samen hoe de richtlijn ook kan uitwerken in andere opleidingen en ten aanzien van toetsopdrachten (anders dan scripties). De ervaringen en casuïstiek uit deze periode vormen de basis voor de definitieve richtlijn per studiejaar 2026-2027.

Drie niveaus van AI-gebruik

Bij elk schriftelijk werk dat je inlevert, maak je onderscheid tussen drie situaties. Per situatie gelden andere verantwoordingseisen. Dit model is vergelijkbaar met de driedeling die de Universiteit

Utrecht hanteert bij afstudeerwerken (UU REBO, 2025) en sluit aan bij de AI-Index die steeds meer Nederlandse instellingen gebruiken.

Niveau 1 – AI als denkpartner of bij literatuurverkenning

Je hebt AI gebruikt om na te denken, zoekrichtingen te verkennen, literatuur te ontdekken of ideeën te toetsen.

Verantwoording: beschrijf in de methodologische verantwoording wat het gesprek met AI opleverde en wat je daar zelf mee hebt gedaan. Geen letterlijke prompts vereist, maar wel de essentie van het gebruik en je eigen afweging daarna. Dit is vergelijkbaar met hoe je een gesprek met een medestudent of begeleider zou verantwoorden: niet woordelijk, maar inhoudelijk navolgbaar.

Voorbeeld: “Bij het verkennen van de onderzoeksvraag heb ik ChatGPT (GPT-4o, februari 2026) gebruikt om mogelijke invalshoeken te genereren rondom zingeving in het sociaal domein. Dit leverde drie richtingen op waarvan ik er een heb uitgewerkt na toetsing aan de vakliteratuur.”

Niveau 2 – AI als schrijfhulp

Je hebt AI gebruikt voor taalcorrectie, herformulering of een structuurvoorstel. De inhoud is van jou; AI heeft geholpen bij de vorm.

Verantwoording: een korte voetnoot op de betreffende pagina. Vermeld minimaal welke tool en waarvoor gebruikt.

Voorbeeld (voetnoot): “Dit gedeelte is na voltooiing taalkundig gecontroleerd met behulp van ChatGPT (GPT-4o, februari 2026).”

Niveau 3 – AI die inhoud genereerde die in het werk terecht kwam

AI heeft tekst, argumenten, samenvattingen of analyses geproduceerd die (bewerkt of onbewerkt) in je werk zijn opgenomen.

Verantwoording:

- **Bijlage (AI-logboek):** vermeld per gebruik de tool, de datum, de letterlijke prompt, de output, en een korte reflectie op wat je ermee hebt gedaan en waarom. Zie bijlage 1 voor een voorbeeldformat.
- **Literatuurlijst:** neem de tool op als bron volgens APA-notatie.

APA-voorbeelden (conform landelijke APA-werkgroep, blog3.han.nl/apastaartje):

OpenAI. (2026). ChatGPT (versie GPT-4o) [Groot taalmodel]. <https://chat.openai.com>

Anthropic. (2026). Claude (versie 3.5 Sonnet) [Groot taalmodel]. <https://claude.ai>

Google. (2026). Gemini (versie 1.5 Pro) [Groot taalmodel]. <https://gemini.google.com>

Geef in de tekst aan welk gedeelte door het taalmodel is gegenereerd en verwijst naar de bijlage, bijvoorbeeld: “Voor het formuleren van de probleemstelling is gebruikgemaakt van ChatGPT (OpenAI, 2026; zie Bijlage: AI-logboek).” (Vgl. Last & Sprakel, 2023, p. 86.)

Als het voor de leesbaarheid handiger is om alle AI-gebruik (ook niveau 1 en 2) in een bijlage te verantwoorden, is dat toegestaan.

Wat altijd geldt voor jou als student

- **Jij bent verantwoordelijk** voor de inhoud van je werk, inclusief bronverwijzingen, ook wanneer je AI hebt gebruikt. AI-output kan feitelijk onjuist zijn ("hallucinaties") en kan bias bevatten afhankelijk van de trainingsdata. Controleer altijd. (Vgl. KU Leuven, z.d.; VU KadergenAI, 2025.)
- **Transparantie is verplicht.** Niet-gemeld AI-gebruik dat de inhoud van je werk beïnvloedt, geldt als onregelmatigheid en wordt behandeld conform het Onderwijs- en Examenreglement. Dit is in lijn met hoe universiteiten als Notre Dame en UCC Cork AI-integriteit benaderen: niet-transparant gebruik is een schending van de academische gedragscode (Notre Dame, 2023; UCC Cork, z.d.).
- **Geen persoonsgegevens of vertrouwelijke informatie** invoeren in AI-tools. Denk aan casusmateriaal, clientgegevens of interne documenten. Bij veel AI-applicaties is onduidelijk wat er met ingevoerde data gebeurt (vgl. EU AI-Verordening, 2024).
- **Auteursrecht:** voer geen auteursrechtelijk beschermd materiaal van derden in zonder toestemming.
- **Mondelinge verantwoording:** docenten kunnen altijd vragen om je werk mondeling toe te lichten. Je moet in staat zijn de inhoud, je werkwijze en je keuzes te verdedigen. Dit sluit aan bij de *viva voce*-benadering die internationaal steeds meer wordt ingezet als AI-bestendige toetsvorm (University of South Australia, 2022; VU Two-Lane Approach, 2025).
- **Gelijke toegang:** AI-gebruik wordt nooit verplicht gesteld. Docenten die AI in een opdracht willen integreren, bieden een alternatief aan of zorgen dat de gebruikte tools vrij toegankelijk zijn.

Eigenverklaring

Bij het inleveren van een thesis of eindopdracht voeg je de volgende verklaring toe:

Ik verklaar dat dit werk het resultaat is van mijn eigen denken en schrijven. Waar ik gebruik heb gemaakt van generatieve AI, heb ik dit transparant verantwoord conform de richtlijn van de Academie voor Geesteswetenschappen. Ik ben in staat de inhoud, werkwijze en gemaakte keuzes mondeling toe te lichten.

Naam: Datum: Handtekening:

Voor docenten: afspraken per module

Docenten vermelden in de modulehandleiding:

- Of en welk type AI-gebruik is toegestaan bij opdrachten in deze module
- Welke verantwoordingseisen gelden (verwijzing naar deze richtlijn volstaat)
- Of er een mondelinge component is (verdediging, presentatie, toelichting)

Wanneer AI-gebruik bij een specifieke toets geheel niet is toegestaan, wordt dit vooraf expliciet gecommuniceerd. De drie niveaus van verantwoording gelden altijd als minimumkader.

Bij vermoeden van onregelmatigheid

Wanneer een docent vermoedt dat AI-gebruik niet conform deze richtlijn is verantwoord:

Richtlijn verantwoord AI-gebruik in onderwijs en toetsing 002.04.2026 | Academie voor Geesteswetenschappen | OSB/JKJeanette A.M. Krijnen

1. De docent toetst het vermoeden bij tenminste een collega
2. De docent voert een gesprek met de student over werkwijze en inhoud
3. Blijft het vermoeden bestaan, dan kan een tweede gesprek volgen in aanwezigheid van een collega
4. Bij aanhoudend vermoeden: melding bij de examencommissie conform het OER

De Academie gebruikt geen AI-detectiesoftware als bewijsmiddel. Detectietools produceren structureel fout-positieven – tot 61% bij niet-moedertaalsprekers (UC Davis, 2024). HvA, VU en Npuls adviseren expliciet tegen het gebruik ervan.

Geldigheid en evaluatie

Deze richtlijn treedt in werking per studiejaar 2026-2027 en wordt jaarlijks geevalueerd. Tussentijdse aanpassingen zijn mogelijk bij relevante ontwikkelingen in technologie, wetgeving of sectorbeleid. Het drieniveaumodel is tot de zomer van 2026 in een evaluatieperiode; ervaringen uit lopende thesisttrajecten en andere opleidingen voeden de definitieve versie.

Bijlage 1: Voorbeeld AI-logboek

Datum	AI-tool	Doel	Prompt (samenvatting of letterlijk)	Output (kernpunten)	Eigen verwerking
2026-09-15	ChatGPT (GPT-4o)	Brainstorm invalshoeken onderzoeksvr aag	“Geef vijf invalshoeken voor onderzoek naar zingeping bij rouwverwerking”	Vijf suggesties, waaronder existentele benadering en narratieve identiteit	Invalshoek 3 (narratieve identiteit) verder uitgewerkt; overige verworpen na toetsing aan Leijssen (2014)
2026-10-02	Claude (3.5 Sonnet)	Samenvatting artikel	Letterlijke prompt + volledige tekst artikel ingevoerd	Samenvattin g van 300 woorden	Samenvatting vergeleken met eigen lezing; twee onjuistheden gecorrigeerd; als startpunt gebruikt voor paragraaf 3.2
2026-10-10	ChatGPT (GPT-4o)	Taalcontrole	Paragraaf 4.1 ingevoerd met vraag om spelling- en grammatica controle	3 correctiesug gesties	Alle drie overgenomen (spelfouten)

(Format gebaseerd op logboeksjablonen)

Bronnen en referenties

Nederlands beleid en kaders

- Npuls (2024). *AI en examinering: Handreiking voor het hoger onderwijs*. npuls.nl/kennisbank
- VU Amsterdam (2025). *Kader voor generatieve AI in het onderwijs*. <https://vu.nl/nl/nieuws/2025/nieuw-kader-voor-generatieve-ai-in-het-onderwijs>
- HvA (2025). *AI in je onderwijs: richtlijnen en adviezen*. <https://www.hva.nl/onderwijs-en-innovatieplein/ai-en-toetsing>
- UU REBO (2025). *Richtlijnen voor studenten voor het gebruik van AI in Afstudeerwerken en het Onderzoeks- en Scriptietraject*. Departement Rechtsgeleerdheid, Universiteit Utrecht.
- Zuyd/Npuls (2025). *AI-GO: Raamwerk AI-geletterdheid in het onderwijs*. <https://www.zuyd.nl/sites/default/files/pvo-ai-go-raamwerk-ai-geletterdheid-in-het-onderwijs.pdf>

APA-referenties voor AI

- Landelijke APA-werkgroep. *AI en APA: hoe verwijst je naar AI-gegenereerde inhoud?* <https://blog3.han.nl/apastaartje/>
- Last, B. & Sprakel, T. (2023). *Chatten met Napoleon*. Boom uitgevers Amsterdam.

Internationaal

- Notre Dame (2023). *Generative AI Policy for Students*. <https://honorcode.nd.edu/generative-ai-policy-for-students-august-2023/>
- UCC Cork (z.d.). *Academic Integrity and use of Generative AI*. <https://www.ucc.ie/en/ethical-use-of-generative-ai-toolkit/academic-integrity/>
- KU Leuven (z.d.). *Verantwoord gebruik van Generatieve Artificiele Intelligentie*. <https://www.kuleuven.be/onderwijs/learninglab/generatieve-ai>
- Liu & Bridgeman (2023). *Two-Lane Approach*. University of Sydney. <https://educational-innovation.sydney.edu.au/teaching@sydney/where-are-we-with-generative-ai-as-semester-1-starts/>
- University of South Australia (2022). *Oral examination as assessment integrity measure*.

Overheidsbeleid en wetgeving

- Ministerie van BZK (2024). *Overheidsbrede visie op generatieve AI*. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/01/01/overheidsbrede-visie-generatieve-ai>
- Europese Unie (2024). *AI-Verordening (AI Act)*. Verordening (EU) 2024/1689.
- Ministerie van EZ (2025). *Gids AI-verordening EU en NL*. Rijksoverheid.
- Npuls (2024). *Startdocument AI Act en hoger onderwijs*.

Visiedocumenten

- *Visie op AI in onderwijs, onderzoek en bedrijfsvoering*. (2025). Hogeschooldocument, definitief vastgesteld door CvB, 10 januari 2025. <https://open.overheid.nl/documenten/8d7b5ccb-41fc-4d92-a4c2-a7fa81e66bfb/file>

Onderzoek en achtergrond

- UC Davis (2024). *Academic Integrity in the AI Era*. <https://fycjournal.ucdavis.edu/> – 61% false positives bij AI-detectie niet-moedertaalsprekers
- Urquhart & Ngo (2025). *Changing EAP assessment practices in the age of generative AI*. *Journal of English for Academic Purposes*.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1475158525001407>
- MDPI (2025). *AI in Religious Education: vorming in de worsteling, niet in het product*.